

ANALIZA BUGETULUI PUBLIC NAȚIONAL AL REPUBLICII MOLDOVA ÎN VEDEREA ASIGURĂRII DEZVOLTĂRII DURABILE

Zinaida TETELEA, Rina ȚURCAN

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Dezvoltarea economică a unei țări depinde în cea mai mare măsură de gestionarea corectă a bugetului acesteia. În acest context un interes deosebit prezintă examinarea organizării bugetului public național, analiza dinamică și structurală a veniturilor și cheltuielilor aferente bugetului public național, ceea ce constituie pilonul de bază în prezenta lucrare.

Cuvinte cheie: bugetul public național, venituri, cheltuieli, deficit bugetar, venituri fiscale, încasări nefiscale.

1. Organizarea bugetului public național.

Bugetul poate fi definit ca un fond centralizat de mijloace bănești pus la dispoziția statului, în care se încasează veniturile și din care se efectuează cheltuieli din partea statului.

Bugetul public național al Republicii Moldova include bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, fondurile obligatorii de asigurări de sănătate, bugetele locale.

Ministerul Finanțelor este responsabil pentru elaborarea bugetului, prin contribuția ministerelor de resort și a altor agenții. Acest exercițiu este gestionat, în mod obișnuit, de către Direcția Generală de Sinteză Bugetară a ministerului Finanțelor.

Următoarea figură reflectă Organizarea Bugetului public național al Republicii Moldova.

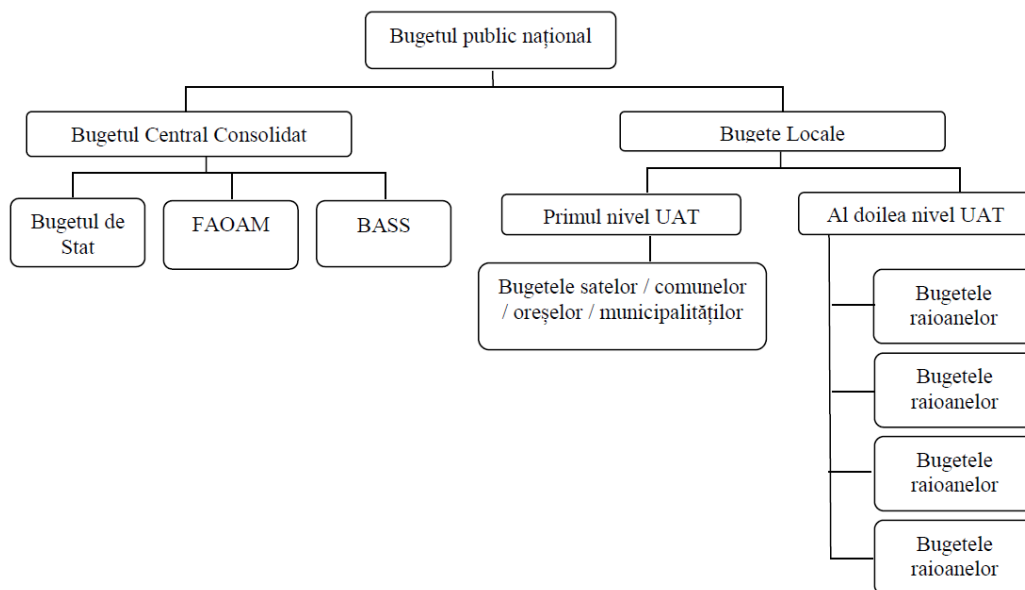

Figura 1. Organizarea Bugetului public național al Republicii Moldova

Sursa: www.mf.gov.md

Anual, în conformitate cu calendarul bugetar, Ministerul Finanțelor emite circulația cu privire la elaborarea și prezentarea propunerilor la proiectul Bugetului de Stat pe anul bugetar următor. Circulația bugetară se remite în adresa Autorităților Publice Centrale cu scopul de a le îndruma în procesul de elaborare a propunerilor la proiectul Bugetului de Stat. Ca structură și conținut circulara anuală privind elaborarea proiectului Bugetului de Stat include [4]:

- Dispoziții generale, care oferă referințe la cadrul legal și normativ în ce privește procesul de elaborare a Bugetului de Stat, precum și termenele limită pentru prezentarea informației;

- Prognoza principalilor indicatori macroeconomici pe termen mediu (ex. rata inflației, rata de schimb a monedei naționale);
- Sumarul priorităților de politici pentru următorul an bugetar și pe termen mediu ;
- Limitele de resurse și cheltuieli de la Bugetul de Stat pe Autorități Publice Centrale;
- Particularități specifice de estimare a relațiilor interbugetare, în special privind transferurile de la bugetul de stat către BASS FAOAM, precum și privind transferurile cu destinație specială de la Bugetul de Stat către bugetele locale;
- Particularități specifice și cerințe adiționale cu privire la elaborarea și prezentarea propunerilor de buget .

2. Examinarea statistică a bugetului public național.

Bugetul public național precum orice tip de buget cuprinde un șir de venituri care îi formează și un șir de cheltuieli pentru care acesta este utilizat.

În următoarea figură este prezentată evoluția venitului și cheltuielilor bugetului public național al Republicii Moldova în perioada 2009-2015.

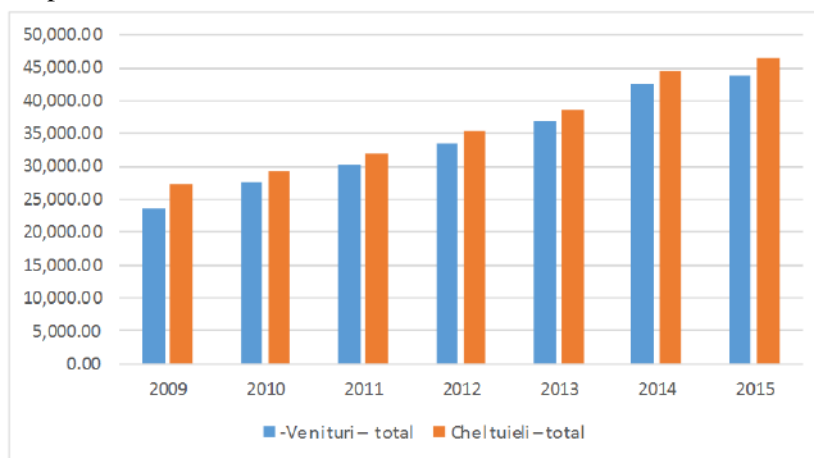

Figura 2. Evoluția venitului și cheltuielilor bugetului public național al Republicii Moldova în perioada 2009-2015

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor www.statistica.md

Pe parcursul perioadei analizate, veniturile și cheltuielile bugetului public național al Republicii Moldova tind să crească. Astfel, veniturile din bugetul public național al Republicii Moldova au crescut de la 23517,7 milioane lei în 2009 la 43681,1 milioane lei în 2015, adică creșterea veniturilor pentru această perioadă a fost de 86%. În principiu, veniturile bugetului public național al Republicii Moldova pe perioada analizată tind să crească, crescând anual cu 3-17%. Analiza dinamicii veniturilor înregistrate în bugetul public național confirmă că veniturile cresc anual în mediu cu 9%.

În schimb, cheltuielile bugetului public național al Republicii Moldova au crescut de la 27354,3 milioane lei în 2009 la 46395,8 milioane lei în 2015, o creștere de 70%. Trebuie remarcat faptul că o sută de cheltuieli ale Bugetului Public Național al Republicii Moldova au o tendință de creștere constantă, în creștere de la an la an cu 5-15%. Creșterea simultană a veniturilor și cheltuielilor bugetului public național al Republicii Moldova este o situație normală pentru dezvoltarea economiei de stat. Evaluarea pozitivă este situația când veniturile cresc cu o rată mai mare decât cheltuielile. În situația bugetului public național al Republicii Moldova, rata de creștere a veniturilor depășește în medie rata de creștere a cheltuielilor, însă situația nu este una favorabilă deoarece întreaga perioadă cheltuielile sunt mai mari în raport cu veniturile.

Este important nu numai să se evalueze dinamica veniturilor și cheltuielilor bugetului public național al Republicii Moldova, ci să se compare între ele acești indicatori pentru a determina tipul de buget: deficit sau excedent bugetar. Din graficul prezentat se poate observa în mod clar că înălțimea coloanei de cheltuieli depășește, pentru toți anii, înălțimea coloanei de venit, adică bugetul Republicii Moldova este caracterizat prin deficit.

În următoarea figură este prezentată evoluția deficitului bugetului public național al Republicii Moldova în perioada 2009-2015.

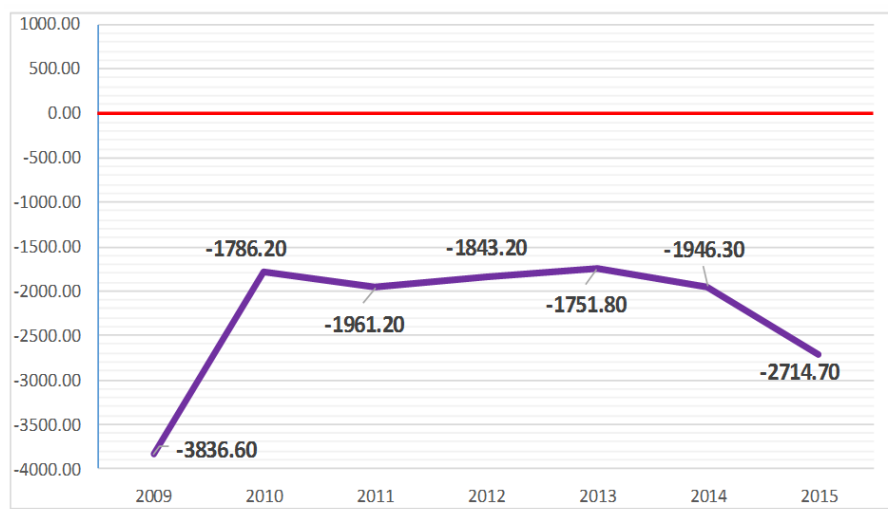

Figura 3. Evoluția deficitului bugetului public național al Republicii Moldova în perioada 2009-2015

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor www.statistica.md

Se observă că cel mai mare deficit reprezintă anul 2009 în valoare de -3836.60 mil. lei, cel mai mic deficit revine anului 2013 în valoare de 1751.80 mil. lei. Deficitul bugetului public național în anul 2015 a constituit circa 71% din nivelul deficitului înregistrat în anul 2009.

Deficitul bugetului public național este rezultatul relaxării fiscale din ultimii doi ani (ponderea veniturilor directe este în scădere), dar și a majorării unor cheltuieli sociale. Ministerul finanțelor acoperă deficitul bugetului public național din împrumuturi externe și venituri din privatizarea patrimoniului public. În următoarea figură este prezentată structura veniturilor din bugetului public național al Republicii Moldova în perioada anului 2015.

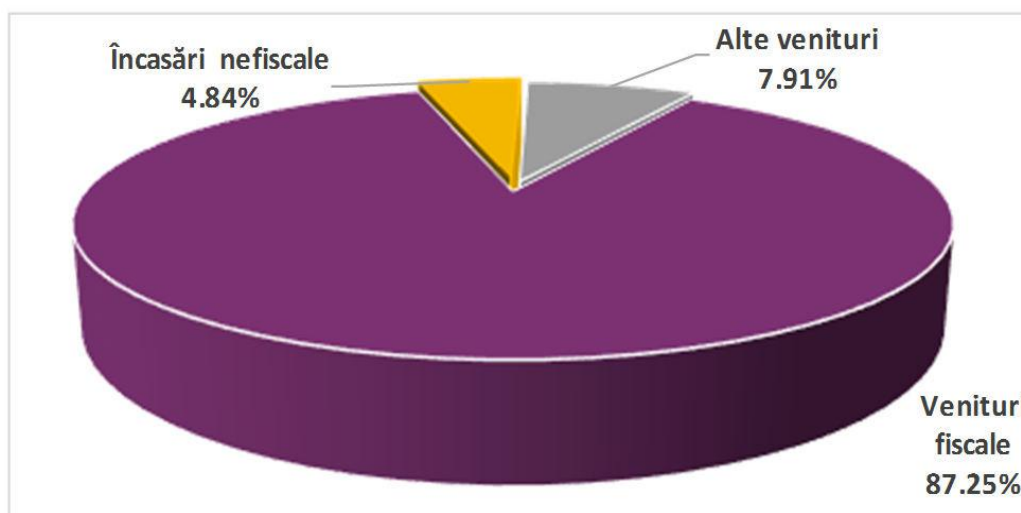

Figura 4. Structura veniturilor bugetului public național al Republicii Moldova în anul 2015

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor www.statistica.md

În structura veniturilor bugetului public național al Republicii Moldova, pe grupe de venituri în 2015 principala pondere o dețin veniturile fiscale cărora le revine circa 87,25%, în timp ce încasări nefiscale dețin doar 4,84%. Totodată în structura veniturilor există și o categorie de alte venituri cărora le revine 7,91% din venitul total.

Reieșind din considerente că principala componentă a veniturilor bugetului public național al Republicii Moldova constă din veniturile fiscale, e important de examinat perspectivele de majorare a veniturilor statului.

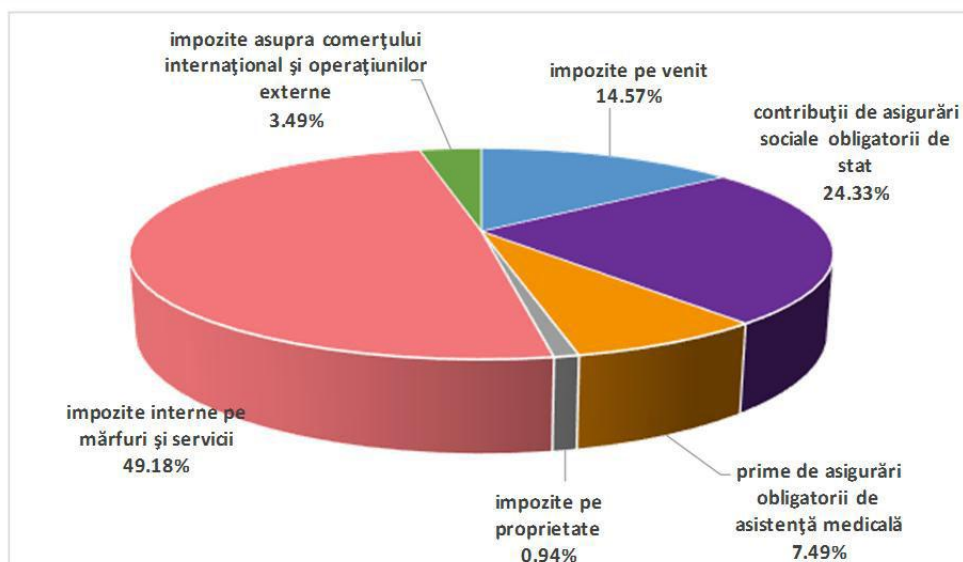

Figura 5. Structura veniturilor fiscale în bugetul public național al Republicii Moldova în anul 2015
 Sursa: Elaborat de autor în baza datelor www.statistica.md

În structura veniturilor fiscale ale bugetului public național al Republicii Moldova după categoriile de venituri fiscale în anul 2015, ponderea cea mai mare este impozitele interne pe mărfuri și servicii, care au reprezentat 49,18% din veniturile fiscale ale bugetului public național. Pe al doilea loc în această structură se plasează contribuțiile de asigurări sociale obligatorii de stat sunt de 24,33%. Următoarea poziție aparține veniturilor sub formă de impozit pe venit, care reprezintă 14,57%. Veniturile din primele de asigurări obligatorii de asistență medicală și impozitele asupra comerțului internațional și operațiunilor externe constituie 7,49% și 3,49% respectiv. Cel mai mic grup de venituri fiscale a bugetul public național al Republicii Moldova constă din impozitele pe proprietate, reprezentând doar 0,94%.

Încasările fiscale în bugetul public național sunt reglementate prin politica fiscală a statului. Politica fiscală are rol de alocare în momentul în care statul trebuie să intervină în economie pentru a corija eșecurile pieței prin identificarea formelor acestora și de asemenea prin alocarea eficientă a resurselor pentru evitarea și reducerea lor. Atunci când se are în vedere corectarea procesului de alocare/reallocare a resurselor cu ajutorul politicii fiscale, prezența statului în economie se resimte prin efectuarea analizei principalilor factori care conduc la o dereglare a pieței. Acești factori sunt reprezentați de bunurile publice, bunurile de merit/nemerit, externalitățile, puterea de monopol și asimetriile și imperfecțiunile informaționale.

Controlul ineficient asupra colectării impozitelor, care permite ascunderea veniturilor (problema economiei subterană) contribuie la faptul că sistemul bugetar încasează mai puțini bani.

Soluționarea problemei legate de deficitul bugetului public național poate fi rezolvată prin două metode: reducerea cheltuielilor bugetului public național; creșterea veniturilor bugetului public național.

Prima modalitate este mai dificil de implementat, deoarece cheltuielile publice sunt deja destul de limitate. Prin urmare, o modalitate mai eficientă de a rezolva deficitul bugetului public național implică creșterea veniturilor.

În vederea asigurării dezvoltării economice a Republicii Moldova una din principalele probleme care urmează de rezolvat constă în soluționarea problemei deficitului bugetar și rolul statului este hotărâtor în acest sens.

Bibliografie

1. **LEGE** Nr. 279 bugetului de stat pentru anul 2017 din 16.12.2016, publicată la 27.12.2016 în Monitorul Oficial Nr. 472-477 art. Nr: 943.
2. Țurcan R., Statistica generală și economică, Note de curs, Chișinău U.T.M. 2012, p.80
3. www.statistica.md
4. <http://mf.gov.md/ro/buget/circulara-bugetara>
5. <http://www.allmoldova.com>